

- (8) to prepare for new challenges in the area of new technologies and language (if it is in a non-English speaking country);
- (9) to be focused in their studies and embrace every opportunities that comes on their way;
- (10) to work hard;
- (11) to be open-minded and optimistic to change;
- (12) ask questions when necessary.

As we can see from the results of the small survey which was carried out, time which foreign students spend in Ukraine getting their bachelor degrees, plays a huge role in their lives, prepares them for better future, gives priceless experience and helps to visualize their goals. That is why it is very important for all those involved in the studying process of foreign students in Ukraine to understand their responsibilities and effects they have in students' lives.

Note: The citations used in this report have the permissions from the interviewers to be published and a special thank you to those involved.

УДК 37.01

Ольга Мосій, Галина Машлій

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ МІЖЕТНІЧНИХ ВІДНОСИН У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Olha Mosiy, Halyna Mashliy

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

FORMING THE INTER-ETHNICAL RELATIONS CULTURE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTION

Важливою складовою духовної культури особистості є культура міжетнічних відносин. Культура міжетнічних відносин – це система світоглядних орієнтацій особистості, що базується на загальнолюдських цінностях, толерантному, глибоко поважному ставленні до людини іншої нації та іншої культури. Несумісні з культурою міжетнічних відносин прояви етноцентризму, ксенофобії, шовінізму, нацизму, расизму, протистояння деяким соціальним групам і духовним цінностям етносів.

Виховання культури міжетнічних відносин є актуальним завданням вищих навчальних закладів України, де навчаються студенти різних національностей з різних країн світу. Актуальність дослідження цієї

проблеми обумовлена процесами глобалізації, намаганням зберегти національну ідентичність, економічними та політичними кризами, інтенсифікацією міжкультурного обміну, прагненням сучасної цивілізації жити в мирі й злагоді, протидіяти таким негативним явищам, як екстремізм та тероризм.

Проблема культури міжетнічних відносин у вищому навчальному закладі має два аспекти: стосунки у студентському середовищі та стосунки між студентами та викладачами. Проблематика таких відносин обумовлена культурним консерватизмом, нестачею знань про інші народи, негативними стереотипами, відсутністю досвіду міжнаціонального спілкування, що може призвести до невдоволеності людей, яка переноситься на національний ґрунт.

Ефективність процесу формування культури міжетнічних відносин досягається за умови свідомої та цілеспрямованої розробки системи виховної роботи у вищому навчальному закладі. Ця система повинна будуватись на принципах духовності, толерантності, гуманізму. Формування культури міжетнічних відносин залежить від комплексного використання різних методів і засобів залучення студентів до різноманітної діяльності, пов'язаної з міжетнічними контактами, міжкультурною комунікацією. Чим багатші контакти особистості, її діалог із культурами інших націй, тим ширші перспективи росту індивідуальної культури міжетнічних відносин.

Аналіз досвіду викладання та виховної роботи у вищому навчальному закладі показує, що процес формування культури міжетнічних відносин у студентському середовищі здійснюється через різні форми і методи виховної роботи, якою в тій чи іншій формі повинні займатися всі викладачі. Важливо, щоб навчальний матеріал відображав унікальні самобутні риси культур світу, і разом з тим, розкривав у культурах народів спільні елементи традицій, їх взаємозалежність та необхідність взаємоповаги країн і народів. Причому такий навчальний матеріал не має містити елементів ідеології тієї чи іншої релігії, акцентувати на перевагах чи недоліках політичних систем різних держав та їх суспільного укладу.

Педагогічний колектив також покликаний створити у виші психологічно комфортну обстановку взаємодії студентів і педагогів, щоб забезпечити адаптацію студентів-іноземців до нових умов, до змін соціальних норм, з метою профілактики соціальної напруги. Спілкування студентів різних національностей може відбуватись у формі: 1) тематичних вечорів; 2) днів національних культур (демонстрація національних костюмів, кухні, звичаїв, традицій, музики); 3) інформаційних годин (про особливості святкування Різдва, Великодня); 4) засідань постійно чинного клубу, факультативу, об'єднання за інтересами, дослідницьких груп; 5) знайомства з літературою, історією, художнім мистецтвом інших народів; 6) участі у спортивних змаганнях; 7) круглих столів, у ході яких здобувається досвід вирішення проблем, пов'язаних з особливостями взаємодії в полікультурному середовищі, і які спрямовані на формування культури

спілкування, а також вирішення глобальних проблем (екологічних, економічних, політичних та ін.); 8) участі у художній самодіяльності, знайомство з фольклором інших народів; 9) екскурсій студентів і викладачів по історико-культурних місцях України; 10) проведення ігор («Що? Де? Коли?»), конкурсів («Міс Університету»), тренінгів, які формують досвід міжкультурних комунікацій і безконфліктного вирішення протиріч; 11) спортивних ігор і змагань.

Основними критеріями високої культури міжетнічних відносин є:

- визнання пріоритету загальнолюдських цінностей (доброта, чуйність, милосердя, толерантність, чесність, повага, працелюбність, справедливість, гідність, терпимість) над груповими;
- ставлення до поліетнічності як до об'єктивної, позитивної реальності, оскільки поліетнічність створює умови для взаємозбагачення етносів досвідом;
- опанування знаннями про етноси та міжетнічні відносини;
- турбота про долю «малої вітчизни» і всієї планети (включає відчуття єдності й унікальності життя на Землі, повагу до всіх народів, їх прав, інтересів і цінностей; розуміння світу як системи держав, які мусять мирно співіснувати і співпрацювати; постійної уваги до світових проблем);
- гордість за приналежність до рідної країни і до людського роду, розуміння необхідності трудитись на благо своєї нації;
- знання рідної мови, мови інших народів;
- прагнення і сприяння розширенню взаємозв'язків своєї нації з народами світу, постійний інтерес до культури свого народу і надбань світової культури;
- дружелюбність і тактовність у стосунках із іншими народами.